

**УПРАВЛІННЯ
БОЖИМИ ДАРАМИ –
християнський спосіб життя**

Інструкція для священників

Львів · 2015

Дозволяється друкувати:

Блаженніший СВЯТОСЛАВ

Отець і Глава УГКЦ

ВА15/ххх від хх лютого 2015 року, м. Київ

**ЖИВА ПАРАФІЯ –
місце зустрічі з живим Христом**

*Це видання підготувала
Робоча група для реалізації стратегічного розвитку
Української Греко-Католицької Церкви
на період до 2020 року*

ПЕРЕДМОВА ГЛАВИ І ОТЦЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО- КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

*Слава Ісусу Христу!
Всечесні отці душпастирі!*

З великою радістю поручаю Вам цю Інструкцію до Практичного порадирика для парафіян на тему «Управління Божими дарами – християнський спосіб життя». Синод Єпископів УГКЦ розглядав цю тему на своїй сесії у вересні 2014 року, а робоча група для впровадження Стратегії розвитку УГКЦ на період до 2020 року зібрала найголовніші думки, висловлені на Синоді, і оформила їх для практичного втілення в життя наших парафій.

Велика заслуга в цьому владики Кена (Новаківського), який очолює згадану робочу групу від жовтня 2011 року і який відповідальний за це чергове видання в нашій програмі «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом». Також бажаю подякувати владиці Давидові (Мотюку) з Едмонтона, владиці Павлові (Хомницькому) зі Стемфорда та о. д-ру Андрієві Онуферку за тематичне опрацювання поодиноких частин цього посібника.

Кожна людина чимсь обдарована. Разом із цими дарами Господь Бог дав кожному відповідальність правильно ними розпоряджатися, тобто ділитися на славу Божу і на добро ближніх.

Всечесні отці, бажаю, щоб ця Інструкція допомогла вам глибше зрозуміти суть і значення Божих дарів у розбудові Царства Божого, та щоб матеріал тут поданий допоміг вам

заохотити парафіян до щедрішого дарування часу, талантів та матеріальних ресурсів заради життя вашої парафіяльної спільноти.

Хай усе діється на славу Божу і на добро Божого люду!

Благословення Господнє на Вас!

+ СВЯТОСЛАВ

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ІНСТРУКЦІЄЮ

МЕТА

Ця **Інструкція** та окремо виданий **Практичний порадник для парафіян** про християнське управління дарами написані, щоб допомогти духовенству та мирянам:

- поглибити своє розуміння «управителів» у Царстві Божому,
- долучитися до щедрішого дарування часу, талантів та матеріальних благ задля розбудови Божого Царства.

ФОРМАТ

Інструкцію укладено так, щоб її могли читати та над нею роздумувати як приватно, так і вся парафіяльна спільнота разом зібрана. Подано **цілісний текст** Звернення робочої групи з викладом теоретичних та практичних аспектів теми «Управління Божими дарами». Тут також зібрано **головні тези** цієї теми і запропоновано **питання для особистого іспиту сумління** та конкретні **прикладні дарування** часу і талантів.

ХТО ПРЕДСТАВЛЯЄ?

Звичайно, **парох** може сам представити тему «Управління дарами» своїм парафіянам. Та якщо серед **мирян** є такі, котрі вміють виступати публічно, мають добру християнську основу та шановані у спільноті, їх можна запросити представити одну чи більше частин Порадника. Парафія може також запросити доповідача з-поза свого кола.

КОЛИ?

Притчу про таланти (Мт. 25, 14-30) читаємо на Божественній Літургії в **16-ту неділю по Зісланні Святого Духа**. Пропонуємо зробити цю неділю **Неділею Управління дарами** і запрошуємо кожну парафію ЩОРОКУ організувати в цей день **Заклик до управління дарами**. Оскільки ця неділя зазвичай припадає **на вересень**, то цей Заклик був би підготовкою до проведення щорічного Пасторального планування, яке переважно відбувається у жовтні. Цей матеріал можна представити і **в будь-який інший час** (напр. як парафіяльну місію в час Великого посту), а в 16-ту Неділю пригадати лишень **тези, питання** для роздумів та **список конкретних можливостей** для управління дарами.

ЯКИМ ЧИНОМ?

Парохам слід виділити окремий час, наприклад **у суботу ввечері** чи **в неділю після Літургії**, щоб представити парафіянам зібраний тут матеріал (чи в цілості, чи в скороченні). Великі парафії, можливо, потребуватимуть кілька таких представлень, щоб охопити якомога більшу кількість вірних, щоб заохотити їх ділитись своїми дарами.

СКІЛЬКИ ЧАСУ?

Для представлення тез Порадника знадобиться приблизно **одна година часу**. Передбачається, що Порадник вживатимуть щороку, тому всі наступні представлення за «основними тезами» будуть коротшими.

РІВЕНЬ ВИКЛАДУ:

Важливо, щоб кожен парох (чи мирянин-доповідач) взяв до уваги рівень духовної зрілості парафіян. У деяких парафіях поданий тут матеріал буде зрозумілий всім. В інших – варто зробити представлення простішим.

ПІДГОТОВКА:

Очевидно, парох чи мирянин-доповідач, перш ніж представляти Порадник вірним, повинні самі глибоко осмислити поданий у ньому матеріал; дати відповідь на питання для особистих роздумів як для духовенства, так і для мирян.

ЧАС ДЛЯ ОСОБИСТИХ РОЗДУМІВ:

У Пораднику після кожної теми подано кілька питань для особистого іспиту сумління. Можна їх просто зачитати вголос або ж висвітлити на екрані. Після озвучення кожного питання слід дати слухачам трохи часу на роздуми.

ВИЯВИТИ ВДЯЧНІСТЬ:

Перш ніж запросити парафіян до жертвування часу, талантів чи «скарбів», слід висловити подяку за усі здійснені дотепер добрі старання та пожертвовані дари. На початку представлення було б добре подякувати усім парафіянам за кожен добру працю, велику чи малу.

МОЛИТВА:

Можна розпочати представлення **Молитвою «Живої парафії»**.

Приклад плакату

НЕДІЛЯ УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ

Чим можу спричинитись до життя парафії?

Що: Заклик до управління дарами
(застанова і зобов'язання)

Де:

Коли:

I. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

1. *Кожний дар – від Бога*
2. *Посланництво Церкви*
3. *Управління Божими дарами укорінене в Святому Письмі*
4. *Управління Божими дарами – наша спільна праця*

II. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ЧАСОМ, ТАЛАНТАМИ і «СКАРБАМИ»

1. *Управління даром часу*
2. *Управління талантами*
3. *Управління «скарбами» (матеріальними ресурсами)*

III. КОНКРЕТНІ ПРИКЛАДИ УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ В ПАРАФІЇ

1. *Десятина: чотири години на тиждень для розбудови Божого Царства*
2. *Конкретні можливості для Управління дарами на основі складових «Живої парафії»*
3. *Пасторальна та фінансова ради, пасторальне планування*

IV. ЗАКЛЮЧНІ ДУМКИ ПРО УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ

Управління Божими дарами – спосіб життя

Молитва «ЖИВОЇ ПАРАФІЇ»

Господи Ісусе Христе, Пастирю Добрий, Ти воплотився, щоб відшукати заблудлих овець стада Твого і проповідував євангеліє, щоб вони вчилися пізнавати голос Твій. і нині споглянь милостиво з небесних висот на нашу парафію і зішли на неї Святого Духа Твого, щоб вона була місцем пізнання євангельської радості. Скріплюй нас присутністю Твоєю і єднай нас повсякчас у молитві. Даруй нам духа служіння ближньому, щоб у нашій парафії кожний міг зустріти Тебе, милостивого Бога. Благослови наш духовний провід мудрістю Твоюю і дай, щоб ніхто з нас не шкодував ні часу, ні талантів, ні земних благ для розбудови Твого Царства. Єднай нас у мирі та злагоді, щоб ми були Твоюю спільнотою любові. Всели в нас місійного духа, щоб ми стали тим світлом євангельського слова, молитви і добрих діл, що кличе кожного до участі у Божественному житті, щоб славилася, Спасе, Твоє Ім'я з безначальним Твоїм Отцем та пресвятим, благим і животворящим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

УПРАВЛІННЯ БОЖИМИ ДАРАМИ – ХРИСТІЯНСЬКИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

ЗВЕРНЕННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УГКЦ на період до 2020 року

*«Твоє від твоїх Тобі приносимо за всіх і за все»
Божественна Літургія св. Івана Золотоустого*

Синод Єпископів УГКЦ, зібраний в Брюховичах біля Львова у вересні 2014 р. Б., продовжив свої роздуми над стратегією розвитку нашої Церкви під назвою «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», детальніше застановляючись над темою «Управління Божими дарами – християнський спосіб життя».

У цьому зверненні робочої групи (для впровадження Стратегії розвитку Української Греко-Католицької Церкви на період до 2020 року) зібрані головні думки, висловлені на Синоді Єпископів. Вони стосуються християнського розуміння управління дарами і покликані зміцнити насамперед наші парафіяльні спільноти і нашу Церкву взагалі, а відтак – життя кожної християнської сім'ї й наше особисте духовне життя; зміцнити християнські основи і цінності країн, в яких ми живемо.

I. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

1. Кожний дар – від Бога

Коли говоримо про «управління дарами» в Церкві, маємо на увазі **мудре використання людських** (природних і духовних) **та матеріальних ресурсів для розбудови Божого Царства**. Господь Бог обдаровує кожного з нас різними дарами, талантами і «скарбами» (матеріальними благами), частину з яких ми повинні з радістю уділити Церкві задля здійснення її посланництва на землі.

Правдиве управління Божими дарами розпочинається з усвідомлення, що **все походить від Бога і все остаточно належить Богові** та повинно приносити Йому славу. На Божественній Літургії ми молимося: «бо всяке добре давання і всякий звершений дар з висоти є, що сходить від Тебе, Отця світла». Разом із цим, у своїх богослуженнях Церква заохочує нас словами: «самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо».

Від Бога ми отримуємо різні дари, але найцінніший дар даний людству – це **дар спасіння в Христі Ісусі**, дар участі у Божому Царстві, **дар життя в Бозі**. Наші людські й матеріальні дари підпорядковуються тому найбільшому дарові: «Бо яка користь людині здобути світ увесь, а занепастити свою душу? Що бо людина може дати взамін за власну душу?» (Мр. 8, 36-37). Господь кличе нас співпрацювати та ділитися Богом даними дарами заради поширення Його Царства, а наша позитивна відповідь на цей Його заклик містить готовність до **жертви, посвяти і відчуття співвідповідальності** за життя Церкви та її місію на землі.

2. Послаництво Церкви

Як Блаженніший Святослав написав у програмному Пастирському листі на тему «Живої парафії», Церква здійснює **своє послаництво** на землі головним чином: проповіданням **Божого Слова і катехизацією, Літургією і молитвою**, та **служінням ближньому** ділами милосердя і справедливості. Це перші три складові не тільки «Живої парафії», а Церкви взагалі. Значною мірою інші її складові – **провід/управління дарами, сопричастя/єдність та місійний дух** – підпорядковуються першим трьом. Слово Боже кличе нас до навернення і до життя у вірі. Літургія дає нам можливість таїнственным чином приєднатися до єдиної Господньої жертви, принесеної на Хресті, і своє життя віддати в жертву Господу Богу. Ділами милосердя – дияконією – ми даємо іншим нагоду пізнати, який добрий Господь.

Це послаництво Церкви **здійснюється не теоретично чи абстрактно, а сповняється конкретно** там, де живемо і в нашому часі, конкретними людьми, покликаними до різного роду служіння, з використанням необхідних для цього матеріальних засобів. Цей світ нам даний Богом для нашої користі й добра, а ми, в свою чергу, покликані **віддати його на служіння Богові**, на будівництво спільноти любові та на поширення Божого Царства там, де його ще не встановлено.

3. Управління Божими дарами укорінене в Святому Письмі

Святе Писання містить декілька оповідей, які говорять нам про управління дарами: притча **про вірного і невірного слугу** (Лк. 12, 42-46), **притчі про таланти** (Мт. 25, 14-30, пор. Лк. 19, 11-27). Ісус Христос навчає, що різні дари

дані нам Богом не для того, щоб ними володіти виключно для особистої користі чи на власну славу. Господь радше позичає їх нам на певний час ради будівництва Його Царства. Ми ніколи не знаємо, **коли Господь прийде, щоб прийняти від нас плід нашої праці.**

Термін, який найчастіше вживається у Святому Письмі на означення управителя дарами – грецьке слово **ікономос (οικονομος, дослівно «домоуправитель»)**, звідки українське слово «економ». Наприклад, у Першому посланні св. апостола Петра читаємо: «Служіть один одному, кожен тим даром, що його прийняв, як добрі домоуправителі різноманітної Божої благодаті» (1 Пт. 4, 10). Подібно св. Павло пише: «Нехай, отже, кожний уважає нас як слуг Христових і завідувачів (*ікономі*) тайн Божих. Тим то вимагається від завідувачів, щоб кожний з них був вірний» (1 Кор. 4, 1-2).

Не йдеться тут про «ЖЕКи», які утримують в належнорму стані будівлі, чи менеджерів, які керують підприємством, хоч термін, вжитий у Новому Завіті, має й таке значення. Тут йдеться радше про осіб, яким **доручено управляти Божим домом** і завідувати усіма людськими дарами, природними й духовними, а також матеріальними ресурсами, потрібними для розбудови Небесного Царства.

Можемо зрозуміти це по тому, як Святе Письмо вживає споріднений термін, *ікономія* (οικονομία), від якого походить слово «економія». В першу чергу цей термін вказує на **Божий план спасіння** людського роду, **здійснений через Ісуса Христа**. Святий Павло так пише до Ефесян: «У ньому маємо відкуплення його кров'ю, відпущення гріхів, згідно з багатством його благодаті, що її вилляв на нас щедро, у всій мудрості та розумі. Він дав нам пізнати тайну своєї волі, той задум (*ікономія*) доброзичливий і ухвалений у ньому, щоб, коли настане повнота часів, здійснити його – об'єднати все у Христі: небесне й земне» (Еф. 1, 7-10). Апостол Народів

говорить про себе, що він став «слугою, згідно з розпорядженням (ікономіа) Божим, даним мені заради вас, щоби звістувати повнотою між вами слово Боже» (Кол. 1, 25).

Отже, можна сказати, що в «економіці спасіння» йдеться про: 1) Божий план для спасіння людства, 2) звершення цього плану в Христі Ісусі, та 3) нашу участь у цьому Божому плані силою і діянням Святого Духа. Саме Він нас обдаровує різними дарами для того, щоб усе звершилося в Бозі.

4. Управління Божими дарами – наше спільне завдання

Найбільшою помилкою було б думати, що управління дарами для здійснення посланництва Церкви стосується тільки єпископів чи священників. Церковний провід потрібний і має своє місце, але в Церкві Христовій є різні служіння і **всі ми, без винятку, покликані до відповідального управління дарами** задля розбудови Божого Царства. Святий Павло це дуже гарно роз'яснює, коли говорить про **різні члени в одному Тілі Христовому**: «Бо як в одному тілі маємо багато членів і всі члени не виконують ту саму роботу, отак і ми: численні – одне в Христі тіло, кожен один одному член. Маючи ж, згідно з даною нам благодаттю, різні дари: коли то дар пророцтва, виконуймо його мірою віри; хто має дар служіння, нехай служить; хто навчання, нехай навчає; хто напоумлення, нехай напоумляє. Хто дає – у простоті; хто головує – дбайливо; хто милосердиться – то з радістю» (Рим. 12, 4-8).

Як людське тіло має різні члени, кожен з яких потрібний і виконує свою функцію, так і кожен член християнської спільноти має щось особливе, чим може прислужитися розбудові Божого Царства. До Церкви належать різні люди, **та кожна людина має своє призначення** і приносить свою користь Тілу Христовому. Це стосується молодих і літніх, чоловіків

і жінок, мирян і духовенства, богопосвячених осіб і, звісно, єпископів. Усі ми маємо дари, які слід використовувати на Божу славу. Християнинові варто запитати себе: «А які я маю дари? Як можу, послуговуючись ними, прославляти Бога?»

У Церкві кожен провідник, чи то єпископ, чи то священник, чи настоятель богопосвяченої спільноти, має свої дари. Але **кожен провідник також має свої обмеження, недосконалості, слабкості**. і це не випадково, в усьому є Божий промисел. **Господь нас кличе до єдності, співпраці і співдії**, за прикладом Пресвятої Трійці. Пригадаймо, що кожний звершений дар походить від Отця Небесного. Найбільший дар – дар спасіння, Отець здійснив через свого Сина, Господа нашого Ісуса Христа, а відтак, впродовж історії – через Святого Духа, який освячує Христову Церкву та обдаровує її членів різними дарами для сповнення Божого задуму спасіння. Якщо Бог Отець, який нічого не потребує, покликає Сина і Духа до співпраці і співдії, то тим більше і ми до цього покликані.

У Чині рукоположення єпископ-святитель так молиться: «Божественна благодать, що завжди недужих оздоровлює і те, що їм недостає, доповнює...». Жодний із нас не посідає всього, що потрібне для праці в Христовому винограднику. **Господь доповнює те, чого єпископам бракує**, через інших членів свого Тіла – священників, богопосвячених осіб та всього Божого люду. Бути свідомим своїх обмежень повинен кожен душпастир. Але слід також пам'ятати, що **Святий Дух завжди дає Церкві те, що потрібне!** Треба лишень Йому довіряти і спільно працювати, щоб різні дари, які Він посилає, змогли в Церкві принести свій плід на спільне благо: «Є і між дарами різниця, але Дух той самий; різниця теж і між служінням, але Господь той самий. Різниця є і між ділами, але Бог той самий, який усе в усіх робить. Кожному дається виявлення Духа на спільну користь» (1 Кор. 12, 4-7).

II. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ЧАСОМ, ТАЛАНТАМИ І «СКАРБАМИ»

Можна по-різному окреслити Божі дари, але останніми десятиліттями у Церкві говориться про три роди дарів: дар часу, дар талантів і дар «скарбів» (матеріальних благ).

1. Управління даром часу

Час – це **унікальний дар Божий**. Він даний кожній людині, хоч **не кожному однаковою мірою** – одному дається більше часу, другому – менше. Його не можна накопичувати, як гроші. Не можна збільшувати, як таланти, чи зберігати, як золото. Це ресурс, який ми змушені використати у встановленому порядку: шістдесят секунд щохвилини і шістдесят хвилин щогодини. Його не можна вмикати або вимикати, як машину, або замінити, як працівника. Час є невідновним ресурсом – щойно використаний він назавжди відходить у минуле і **не може бути повернутим чи заміненим**. Маємо один шанс використати цей ресурс. Від нас залежить, чи ми його розумно використаємо, чи змарнуємо. Час може стати нашим слугою, якщо ми мудро ним послугувуватимемось. Але якщо нерозумно його використовувати – зробить нас рабами. Ми покликані бути господарями нашого часу, а не його підлеглими!

Звичайно, ми думаємо про **час у хронологічному сенсі**, дивлячись на його кількість і послідовність, таке бо значення грецького слова *χροнос* (χρονος): одна секунда йде за іншою, хвилина за хвилиною, година за годиною, день за днем, рік за роком, століття за століттям. Але можна по-іншому дивитися на час, не за годинником чи календарем, а по відношенні до

її якості і природи. У Святому Письмі стрічаємо інше слово на визначення часу, грецькою *керос* (καιρος), яке іноді перекладають словом «пора» (напр. Бут. 1, 14: пори року). В Новому Завіті це слово набирає глибшого значення. **Керос стає сприятливим часом, надприродним часом**, часом за прошення і спасіння, тобто Божим часом. Цей час, *керос*, увійшов у людську історію із вочлоченням Ісуса Христа та почав діяти серед нас: «Сповнився час (*керос*) і Царство Боже близько. Покайтеся і віруйте в Євангелію!» (Мр. 1, 15). Святий Павло говорить про «повноту часу» (Гал. 4, 4), тобто про людський *хронос* який з приходом Христа стає Божим *керос*. Після століть очікування, Месія прийшов і відкрив новий надприродний час для людства, простеливши нам дорогу до вічності.

У житті настають моменти, коли **можемо самі цей керос досвідчити**. Наприклад, **літургійне життя Церкви** дає нам нагоду вийти поза межі хронологічного часу і увійти в Божий час. Таїнственным чином одна Жертва, Єдиного Архiereя, Ісуса Христа, принесена раз назавжди, **стає присутня тут, тепер, для нас**. Літургійне читання Євангелія, яке ми часто починаємо словами «в той час» спонукає нас сповняти Христові поучення тут і тепер, **у ЦЕЙ час!** Літургійний рік також дає нагоду відчутти в нашому житті *керос*, коли святкуємо одні й ті самі свята, з року в рік **вглиблюючись у вічне таїнство спасіння**. Цей досвід пригадує нам, що час даний для того, щоб ми його посвятили Богові.

Бути добрими управителями дару часу **в нашому особистому житті** означає використати його для того, щоб чинити добро (єдина річ, яку можемо взяти на той світ!), щоб у любові присвятити час як тим, які нам близькі, наприклад, нашій сім'ї, так і тим, кого, можливо, вперше зустріли, – нашому ближньому, в євангельському значенні того слова (пор. Лк. 10, 30-37: притча про Милосердного самарянина). Ми повинні знайти час для духовного читання, для розмови з нашими дітьми про

Божі правди. Мусимо дбати про освячення часу участю в богослуженнях Церкви та перебуванням з Богом на самоті, в молитві, так, як це колись робив Ісус. Ми повинні також виділити час для тих, які прагнуть почути якесь добре і лагідне слово, для тих, хто самотній; час для допомоги тим, які не можуть в житті дати собі ради самостійно. Варто тут, можливо, згадати і про управління своїм власним тілом – чи я бережу здоров'я і стараюся собі не шкодити. Правдою є, що не можемо продовжити своє життя, але, на жаль, можемо свій час перебування на землі скоротити поганими звичками. Як пише Проповідник: «Усьому свій час, і пора своя кожній справі під небом» (З, 1). На все свій час, у тому числі й на відпочинок!

У житті Церкви, а особливо **в парафіяльному житті**, бути добрими господарями часу означає присвятити в кожному тижні частину свого часу для Божої спільноти – включаючись у посланництво Церкви для навчання Божих правд, для спільної молитви, для спільних діл милосердя. Християнська спільнота складається з конкретних осіб, які радяться про Божі справи і спільно діють. Ми повинні брати участь в обговоренні діяльності нашої парафіяльної спільноти і жертвувати своїм часом для участі в цій діяльності. Скільки разів у житті відмовляємося від чогось, мовляв, «не маю часу!»? Нам постійно здається, що не вистачає часу для всього, що потрібно. Але **для Божих справ треба знайти час!** Святий Павло так повчає: «Тож, уважайте пильно, як маєте поводитися, – не як немудрі, а як мудрі, використовуючи час, бо дні лихі. Тому не будьте необачні, а збагніть, що є Господня воля» (Еф. 5, 15-17).

2. Управління талантами

Люди наділені різноманітними талантами. Хтось має організаційний хист, хтось ораторські здібності, хтось може викладати або вміє гарно писати, має гарний голос чи музичну

освіту. Інші швидко набирають тексти на комп'ютері, вдало фотографують або фільмують. Одні мають відчуття краси Божого дому, і можуть годинами замітати, чистити, доглядати. Інші – малюють, різьблять, будують. Серед нас є різні спеціалісти: артисти, кравці, ландшафтні дизайнери, інженери, лікарі, ветеринари, механіки, електрики, бухгалтери, медсестри тощо.

Бог обдарував нас багатьма талантами, і кожен християнин повинен знати, який талант дістався йому. Відтак, потрібно у молитві просити Бога вказати, **як найкраще використати ці таланти на Його прославу**, адже ми несемо відповідальність за них. Те, що Господь говорить у євангельській притчі про таланти (Мт. 25, 14-30), – кому п'ять, кому два, кому один, – стосується кожного з нас. Настане день, коли **кожному треба буде дати звіт**, чи він ці дари не закопав, не занедбав, не забув використати, не змарнував, або використав тільки для себе і своєї слави.

А про які дари тут мова? Можна розрізнити природні і надприродні (духовні) таланти. **Природні таланти ми одержуємо з народження** і кожний може і повинен **ці таланти розвинути** працею над собою, на інтелектуальному і фізичному рівнях. Розвивати свої природні таланти і здібності – це плекати природний Божий дар, тому християнське суспільство не є байдужим до різного роду шкіл і програм. Пригадайте, саме Церква заснувала перші університети!

Духовними талантами наділяє нас Дух Святий, і вони дозволяють діяти з відчуттям не нашої, а Божої волі та спонукають до служіння ближньому Євангелія ради. У тексті пророка Ісаї читаємо: «І вийде паросток із пня Єссея, і вітка виросте з його коріння. Дух Господній спочине на ньому, дух мудрости й розуму, дух ради і кріпости, дух знання й побожности, дух страху Господнього» (11, 1-2). Ці дари, які приписують перш за все Христу-Месії, Церква подає,

як «дари Святого Духа», які ми повинні вимолювати у Бога для себе, хоч часто вони даються нам просто так, як подарунок. Духовні таланти можна пізнати по їхніх плодах. Про це пише св. Павло в Посланні до Галатів: «А плід Духа: **любов, радість, мир, довготерпіння, доброзичливість, доброта, вірність, лагідність, поміркованість**. На тих то нема закону» (Гал. 5, 22-23). Коли ми стрінемося з цими рисами у нашому житті – це ознака дії Святого Духа серед нас.

У християнській спільноті **духовні і природні таланти потрібні для здійснення її посланництва**. Часто люди думають, що те, що вони мають чи вміють, – недосконале, отже, непридатне. Часом в Церкві вірні не жертвують свої таланти, бо їх просто ніхто про це не просив або не заохотив. Сьогодні Церква просить і заохочує нас: **плекаймо в собі те, що добре, і віддаваймо християнській спільноті те, що можемо, бо воно насправді потрібне**. Стільки праці в Христовому винограднику, а далеко не все можуть зробити самі священики чи єпископи! **Плекаймо духа вдячності Господеві** за свої дари і завжди стараймося, – і малим, і великим, – допомогти нашими Богом даними талантами своїй парафіяльній спільноті. «І все, що б ви тільки говорили й робили, – все чиніть в ім'я Господа Ісуса, дякуючи Богові Отцеві через нього» (Кол. 3, 17).

Буває, що велика громада має більші можливості, і може найняти працівників на платній основі, бодай для виконання деяких робіт. Але більша частина наших громад не має такої змоги, тож мусить покладатися **на волонтерів**. Не жаліймо Богові наших талантів і здібностей. Пам'ятаймо, що цінність і значення дарів-талантів у тому, що ми їх використовуємо не для себе, а для інших і для спільноти святих, значить для Божого Царства. Це Боже, а не наше Царство, але Господь нас робить **співвідповідальними** за його утвердження в нашому часі і просторі.

3. Управління «скарбами» (матеріальними благами)

Кожна працездатна людина повинна свої таланти (природні, професійні і навіть духовні) реалізувати **працею в рамках даного їй часу**. Якщо вона працює для іншого та не на обговореній заздалегідь волонтерській базі, то **має право на винагороду**. Про це пише навіть св. Павло: «Тому, хто виконує якусь роботу, заробіток рахується не як ласка, але як щось належне» (Рим. 4, 4). До того ж, оскільки талант і час є дарами Божими, нагороду, яка впливає з їх реалізації, також **слід розглядати як Божий дар**. У дещо іншому контексті св. Павло пише: «Що таке Аполлос? Що Павло? – Слуги, через яких ви увірували, і то як кому дав Господь. Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростив, так що ні той, хто садив, є чимось, ні той, хто поливав, а Бог, який зрощує» (1 Кор. 3, 5-7).

Ми не ангели, а фізичні створіння, і маємо фізичні потреби, які треба забезпечувати, щоб жити: одяг, харч, дах на головою. Те саме стосується і Церкви, вона діє в цьому світі і **не здатна здійснювати своє посланництво без матеріальної бази**. Однак, цій матеріальній складовій не можна дозволити відтіснити на задній план духовні засади, на яких збудоване Тіло Христове на землі.

Де взяти матеріальні ресурси, потрібні для здійснення нашого посланництва? Ви знаєте з власного досвіду, що деколи гроші надходять несподівано, як **подарунок**. Люди жертвують на Церкву, бо просто відчують, що в неї є «добра мета», яку треба підтримати. Інколи Церква сама **щось виготовляє чи надає певні послуги**, за які отримує відповідну пожертву-винагороду. Як Боголюдська установа, вона має обов'язок сумлінно та розумно використовувати матеріальні блага: купувати, роздавати й інвестувати свої ресурси, відповідно до власного посланництва і потреб. Найкраще, якщо матеріальний прихід пов'язаний із діяльністю Церкви

(організація прощ, утримання реколекційного дому, видання духовної літератури тощо).

Здебільшого **Церква змушена просити про пожертви**, щоб підтримати свою звичайну діяльність і для здійснення особливих проєктів (напр. будівництво храму). Більшість християн відчуває обов'язок **допомогти своєму священикові і парафії**. Але не так багато з них зважають на потреби Церкви **на єпархіяльному чи загальноцерковному рівнях**, про що не можна забувати. З іншого боку, кожний член Церкви має право переконатися, що його пожертви насправді приносять добрий плід. Коли миряни бачать, що Церква насправді здійснює своє посланництво – **їхня готовність жертвувати зростає**.

Святий Павло так заохочує коринтян до пожертв на Церкву в Єрусалимі: «Хто скупю сіє, скупю буде жати; хто ж щедро сіє, той щедро жатиме. Нехай дає кожний, як дозволяє серце, не з жалю чи примусу: Бог любить того, хто дає радо. А Бог спроможний обсіпати вас усякою благодаттю, щоб ви у всьому мали завжди те, що вам потрібне, та щоб вам ще й зосталось на всяке добре діло...» (2 Кор. 9, 6-8).

Сам же Господь закликає християнську громаду **приймати кожну жертву з вдячністю**, і остерігає, щоб не оцінювати жертвовність за розміром пожертви: «І сівши проти скарбоні, дивився, як народ кидає гроші у скарбоню. Чимало заможних кидали багато. і ось прийшла одна вбога вдовиця і вкинула дві лепти, тобто кодрант. і прикликавши своїх учнів, сказав їм: «Істинно кажу вам, що ота вбога вдовиця вкинула більш від усіх, які кидали у скарбоню. Усі бо кидали з свого надміру, вона ж: з убогства свого все, що мала, вкинула, – увесь свій прожиток»» (Мр. 12, 41-44). Кожна християнська спільнота, на чолі зі своїм єпископом чи священиком розуміє, що люди часто жертвують на Церкву, відмовляючи собі в якійсь потрібній речі чи задоволенні.

ІІІ. КОНКРЕТНІ ПРИКЛАДИ УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ В ПАРАФІЇ

Спонтанно виринає питання: скільки я повинен жертвувати?

1. Десятина: чотири години на тиждень для розбудови Царства Божого

Біблійна практики десятини вважалася **ідеалом на початках християнства на нашій землі** (достатньо згадати славу «Десятинну» церкву в княжому Києві). У Книзі Левіта читаємо: «Всяка десятина від землі, чи від засівів із поля, чи від плодів із дерева, буде Господеві, (вона) **свята Господеві**» (Лев. 27, 30; пор. Чис. 18, 24-26; Втор. 14, 22-26). Хоч сама практика давання десятини не увійшла до церковної культури християнської Русі-України, чи не варто знову глянути на неї, переосмисливши в контексті **ширшого розуміння управління дарами?**

Ми знаємо з Євангелія, як Господь ставився до десятини: «Горе вам, книжники й фарисеї, лицеміри, що даєте десятину з м'яти, кропу і кмину, а занедбуєте, що найважливіше в законі: справедливість, милосердя і віру. і те слід робити, і того не слід лишати» (Мт. 23, 23). Рання Церква не визначає суми, але зберігає старозавітне розуміння, що **Богові належить перша і найкраща частина з усього, що ми набуваємо**. У Першому посланні до Коринтян св. Павло так заохочує їх провести збір пожертв на потреби Церкви в Єрусалимі: «А щодо збірки на святих, то робіть і ви так, як я був наказав Церквам галатським. Першого дня тижня кожний з вас хай відкладає в себе, збираючи, що може заощадити, щоб збірок не робити тоді, коли сам прийду» (1 Кор. 3, 1-2).

Пам'ятаючи, отже, про біблійну практику десятини, знаменний приклад рівноапостольного князя Володимира і наше розуміння Божих дарів – чи не могли б і ми сьогодні **зобов'язатися давати своєрідну десятину?** Наприклад, якщо брати до уваги, що пересічна людина працює 40 годин на тиждень, то можна було б **присвятити Богові чотири години на тиждень** (окрім участі в Богослужінні в неділі і свята). Так частину можна було б віддати в грошовому еквіваленті (мінімум становив би заробіток за одну годину). Але інші дві-три години на тиждень кожний член християнської спільноти може і повинен жертвувати Церкві чи то часом, чи своїми талантами.

2. Конкретні приклади управління дарами на основі складових «Живої парафії»

Якщо моя парафія покликана бути «місцем зустрічі з живим Христом», то яким чином я можу приєднатися до її посланництва? Відштовхуючись від перших трьох складових «Живої парафії» можемо навести декілька прикладів: 1) Боже Слово і катехизація: робота в катехитичних школах, членство в різного роду гуртках (біблійний, катехитичний тощо); роздавання чи продаж духовної літератури на волонтерських засадах тощо. 2) Літургія і молитва: членство в різних молитовних групах; спів у парафіяльному хорі; участь у парафіяльних, єпархіяльних чи загальноцерковних прощах; молитва за різні потреби Церкви та ін.; 3) Служіння ближньому (дияконія): відвідування хворих; жертвування харчів чи праця в їдальні для бідних; збирання одягу, ліків тощо.

Кожна парафія покликана такий список розширити відповідно до всіх складових «Живої парафії» та доповнити згідно з власними потребами і можливостями для праці.

3. Парафіяльні ради і Пастирське планування

У житті парафії важливу роль в управлінні Божими дарами повинні відіграти дві ради: пасторальна і фінансова. **Пасторальна рада** допомагає парохів у плануванні не тільки календарного року, але й ширшої діяльності парафії, беручи до уваги її посланництво, місцеві потреби та можливість для праці. Для цього в нашій Церкві видано **Посібник з пасторального планування**, який вже почав приносити гарний плід в управлінні Божими дарами. Якщо Церква розпоряджається невеликими чи обмеженими матеріальними ресурсами, то вона мусить визначити свої пріоритети з точки зору їх потрібності і корисності. Необхідне треба забудь-яку ціну профінансувати. Добре і корисне можна профінансувати, якщо на це знайдуться кошти.

Господь наш Ісус Христос не раз говорить про розумних господарів. Бути добрими господарями означає ефективно управляти матеріальними надбаннями. У Церкві не кожен провідник є професійним бухгалтером чи фінансистом, тому канонічне право зобов'язує кожного пароха створити **фінансову раду** – запросити до співпраці фахівців, які допомагати-муть йому у фінансових та господарських питаннях. Фінанси Церкви не можуть бути таємницею, адже вони є власністю Божого люду. Тому ви, дорогі браття і сестри, маєте право знати матеріальний стан Церкви: це потрібно і для того, щоб ви відчули свій обов'язок підтримувати її посланництво в матеріальній площині.

IV. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – СПОСІБ ЖИТТЯ

Управління Божими дарами – це не просто собі програма. Це **спосіб життя** і постійний **процес навершення**, спрямований на те, щоб на перше місце в нашому житті ставити Бога. Управління Божими дарами передбачає **духа жертовності і готовності ділитися** своїм часом, талантами і «скарбами» з Церквою задля сповнення її посланництва. Управління дарами – це **відчуття нашої «громадської» відповідальності в Христовому Тілі**. Хоч кожний з нас є громадянином якоїсь країни, але усі ми, силою святого хрещення, маємо друге, духовне громадянство в Божому Царстві, яке повинно бути для нас, християн, пріоритетом, бо земне громадянство тимчасове, а духовне – вічне.

Не пропонуємо тут нічого нового, бо Церква Христова й до цього часу управляла своїми дарами. Здавна миряни, монашество і священство щедро дарують свій час, таланти та багатства Христа ради. Хоч ми дотепер не вживали такої термінології, але управління дарами у нас вже є, – це **Євангеліє в дії, здійснюване конкретними людьми, в конкретному місці, в конкретний час**, тими дарами-ресурсами, які Бог нам дає.

Відкриймося для Бога! Пізнаймо Його дари і, як добрі домоуправителі, ділімося ними заради побудови Царства Небесного і «місця зустрічі з живим Христом».

+ КЕН

Єпископ Нью-Вестмінстерський

*Голова робочої групи
для впровадження Стратегії розвитку УГКЦ
на період до 2020 року*

ОСНОВНІ ТЕЗИ І ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ

*«Твоє від твоїх Тобі приносимо за всіх і за все»
Божественна Літургія св. Івана Золотоустого*

ВСТУП

«Пом'яни, Господи, тих, що дари приносять і добро творять у святих Твоїх церквах, і тих, що пам'ятають про вбогих, і на всіх нас милості Твої зішли».

Божественна Літургія св. Івана Золотоустого

Основні тези:

- На Синоді у вересні 2014 року єпископи УГКЦ присвятили багато часу темі «Управління Божими дарами – християнський спосіб життя». Вони бажають поділитися основними аспектами цих напрацювань з духовенством і мирянами нашої Церкви.
- Набуття правильного розуміння християнського управління дарами допоможе нам не тільки зміцнити наші парафіяльні спільноти, а й поглибити особисте духовне життя, життя наших сімей і Церкви в цілому.
- У контексті секуляризації суспільства управління дарами сприятиме скріпленню тих християнських основ та цінностей, які сьогодні часто забуваються та занедбуються.

I. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

1. Кожний дар – від Бога

Управління Божими дарами зароджується в усвідомленні, що все походить від Бога і все остаточно належить Богові та повинно приносити Йому славу. На Божественній Літургії ми молимося: «Бо всяке добре давання і всякий звершений дар з висоти є, що сходить від Тебе, Отця світла». Разом із цим, у своїх богослуженнях Церква заохочує нас словами: «...самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо».

Основні тези:

- Управління дарами – це **мудре використання людських** (природних і духовних) **та матеріальних ресурсів** для розбудови Божого Царства.
- Управління дарами розпочинається з усвідомлення, що **все походить від Бога** і все остаточно належить Богові.
- Найцінніший Божий дар, даний людству, – це **спасіння** в Христі Ісусі.
- **Відповіддю на цей дар повинна** бути наша жертвенність, посвята і відчуття співвідповідальності за життя Церкви та її місію на землі.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Чи сприймаю я власне життя не як своє, а як Боже?
2. Святий Павло пише: «Живу вже не я, а живе Христос у мені» (Гал. 2, 20). Яким чином ці слова знаходять відгук в моєму священстві?

3. Чи стараюся допомагати моїм вірним зростати в розумінні того, що усе, ким ми є і що посідаємо, – це дар Божий?
4. Чи я маю відчуття дару спасіння в Ісусі Христі, та чи радість, яка випливає з цього дару, проявляється в моєму священничому служінні?

Для мирян:

1. Моє життя – не моє, я належу Богові. Чи я в цьому переконаний/переконана?
2. Чи стараюся пам'ятати про те, що світ є власністю Бога? Як можу берегти цю пам'ять «живою»?
3. Яким чином на моє християнське життя впливає усвідомлення того, що все, ким я є і чим володію, – Божий дар?
4. Яке значення має для мене дар спасіння в Христі Ісусі? Чи є щось важніше в моєму житті?
5. Чи промовляє до мене особисто заклик на Літургії «самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо»?

2. Послаництво Церкви

Слово Боже заохочує нас до навернення і до життя у вірі. Літургія дає нам можливість таїнственным чином приєднатися до єдиної Господньої жертви, принесеної на Хресті, і своє життя віддати в жертву Господу Богу. Ділами милосердя – діяльністю – ми даємо іншим нагоду пізнати, який добрий Господь.

Основні тези:

- Шість складових живої парафії, поданих у Стратегії розвитку УГКЦ «**Жива парафія – місце зустрічі**

з живим Христом» повинні завжди бути «перед очима» наших думок і сердець.

- Кожна парафіяльна спільнота, навіть дуже мала, покликана зробити ці перші три складові пріоритетними для свого життя і посланництва: **Боже Слово і катехизація, Літургія і молитва, служіння ближньому** через діла милосердя і справедливості.
- Наступні складові впливають із трьох перших. Вони зосереджуються на тому, хто виконує посланництво Церкви та на потрібних для цього ресурсах (**провід/управління дарами**), на духові й меті посланництва (**єдність/сопричастя**), на покликанні поширювати Боже Царство у світі (**місійний дух**).
- Це посланництво здійснюється не теоретично чи абстрактно, а конкретно в нашому часі, там, де живемо, і живими людьми, тобто НАМИ!
- Нашим покликанням є віддати одержані Божі дари на служіння Богові.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Якщо складовими «Живої парафії» окреслюємо посланництво Церкви, чи вони є пріоритетом в моєму священничому служінні? Чи знаю я їх напам'ять (знак, що вони насправді є для мене пріоритетом)?
2. Яким чином пріоритети «Живої парафії» (Боже слово і катехизація, Літургія і молитва, Служіння ближньому, провід/управління дарами, сопричастя/єдність, місійний дух) описують моє священниче покликання і покликання спільноти, в якій служу?

3. Чи я розумію превелику відповідальність – бути покликаним сповняти незмінне посланництво Церкви, тобто будувати Царство Боже сьогодні й там, де я служу?

Для мирян:

1. Чи складові «Живої парафії» (Боже Слово і катехизація, Літургія і молитва, служіння ближньому, провід/управління дарами, сопричастя/єдність, місійний дух) стали пріоритетом для мого особистого й сімейного життя? Яким чином?
2. Чи я розумію, що моє покликання – допомогти будувати Царство Боже сьогодні й там, де я живу?
3. Чи я вмію світ, даний нам Богом, віддавати на служіння Господеві?

3. Управління Божими дарами укорінене в Святому Письмі

«Служить один одному, кожен тим даром, що його прийняв, як добрі домоуправителі різноманітної Божої благодаті.»

1 Пт. 4, 10

Основні тези:

- Наше розуміння християнського управління дарами бере початок у Святому Письмі.
- Такі тексти, як притча про справедливого і несправедливого слугу (Лк. 12, 42-46) чи притча про таланти (Мт. 25, 14-30, пор. Лк. 19, 11-27) повчають, що ми є управителями дарів Божого Царства, а не власниками.
- Грецьке слово *ікономос* (дослівно: «домоуправитель») вживається у таких текстах, як 1 Пт. 4, 10 (доб-

рі домоуправителі різноманітної Божої благодаті) і 1 Кор. 4, 1-2 (як *завідувачів* тайн Божих... вимагається від завідувачів, щоб кожний із них був вірний).

- У Новому Завіті ми також натрапляємо на слово *ікономія*, яке вживається стосовно: 1) Божого плану спасіння людського роду, 2) здійснення цього плану в Христі Ісусі, 3) нашої участі та відповідальності за здійснення цього плану.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Я не раз проповідую на основі Притчі про таланти (16-та неділя по Зісланні Святого Духа: Мт. 25, 14-30). Ким я є у цій притчі?
2. Чи міг би я показати Господеві плоди мого служіння, якби треба було це зробити вже сьогодні?
3. Чи я, так як і св. Павло, розумію моє священство, як таке, що повинно служити великому Божому планові спасіння?
4. Чи гідний я управляти домом, який не є моїм, а Божим?

Для мирян:

1. До котрого зі слуг у притчі про таланти (Мт. 25, 14-30) я найбільше подібний?
2. Моє життя і все, чим володію, позичене мені Богом. Що це для мене означає?
3. Чи я є «добрим домоуправителем різноманітної Божої благодаті» в особистому, сімейному та парафіяльному житті?

4. Управління Божими дарами – наша спільна праця

«Бо як в одному тілі маємо багато членів і всі члени не виконують ту саму роботу, отак і ми: численні – одне в Христі тіло, кожен один одному член. Маючи ж, згідно з даною нам благодаттю, різні дари: коли то дар пророцтва, виконуймо його мірою віри; хто має дар служіння, нехай служить; хто навчання, нехай навчає; хто напоумлення, нехай напоумляє. Хто дає – у простоті; хто головує – дбайливо; хто милосердиться – то з радістю»

Рим. 12, 4-8

Основні тези:

- Християнське управління дарами стосується всіх членів Церкви, а не тільки єпископів і душпастирів.
- Святий Павло навчає, що ми всі – члени одного Тіла (пор. Рим. 12, 4-8) та що в Церкві кожна людина має своє призначення.
- Усі маємо дари і благословення, але також обмеження, недосконалості й слабкості. Саме тому потрібно разом працювати, доповнюючи одне в одному те, чого кому бракує.
- Потрібно довіряти Святому Духові, котрий завжди подає Церкві все, що потрібне для здійснення її посланництва.
- Маємо різні дари, виконуємо різні служіння та завдання. Кожному дається виявлення Святого Духа, «на спільну користь» (пор. 1 Кор. 12, 4-7).

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Як я розумію християнський провід? Чи це тягар, який я звик самотньо нести, а чи вмію знаходити способи ділитись ним з парафіяльною спільнотою?
2. Чи я вповні свідомий своїх особистих дарів та обмежень?
3. Чи вмію просити інших доповнити те, чого мені бракує заради розбудови парафіяльної спільноти?

Для мирян:

1. Як я розумію своє покликання бути активним членом Тіла Христового?
2. Чи знаю свої дари і чи молюся за те, щоб Господь вказував мені, як правильно їх використовувати?
3. Апостол Павло наводить приклад християн, котрі служать своїми дарами «на спільну користь» (пор. 1 Кор. 12, 7). Як ці слова стосуються мене?

II. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ЧАСОМ, ТАЛАНТАМИ І «СКАРБАМИ»

1. Управління даром часу

«Як співробітники, ми закликаємо вас, щоб благодаті Божої не приймати марно. Бо каже: «Сприятливого часу я вислухав тебе, і в день спасіння я допоміг тобі.» Ось тепер – час сприятливий, ось тепер – день спасіння».

2 Кор. 6, 1-2

Основні тези:

- Час є унікальним даром, даним кожному, хоча й різною мірою.
- Час є невідновним ресурсом: його не можна повернути чи замінити. Від нас залежить, чи його мудро використовуємо, чи змарнуємо.
- Святе Письмо говорить про час не тільки в хронологічному сенсі, а й з перспективи Божої вічності. У Христі хронологічний час треба преобразити у надприродний час, час запрошення і спасіння, тобто Божий час. Часто грецьке слово *керос* (що іноді перекладається як «пора») вживається саме в такому значенні.
- Є моменти, коли ми можемо пережити це преображення, особливо в літургійному житті Церкви: вічне спасіння в Христі Ісусі стає доступним *тут, тепер, для нас*.
- Нам слід перевірити, як ми управляємо даром часу в особистому житті.
- Треба *знаходити час* для Бога, кожного тижня присвячуючи частину його Божій спільноті вірних.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Яким чином я поглиблюю розуміння часу, як дару від Бога?
2. Чи плекаю добрі практики управління особистим часом, чи, може, нерозумно марную його?
3. Чи у своєму служінні стараюся розвивати відчуття Божого *керос* і допомагати моїм парафіянам пережити присутність вічного таїнства спасіння тут і тепер?

4. Чи заохочую інших жертвувати дар часу на користь парафіяльної спільноти? Яким чином?

Для мирян:

1. Чи сприймаю я, як християнин, час як Божий дар?
2. Чи намагаюся добре керувати особистим часом? Може іноді марную його на речі несуттєві?
3. Чи присвячую частину особистого часу для служіння ближньому?
4. Чи жертвую свій час задля розбудови своєї парафіяльної спільноти?

2. Управління талантами

«Приступив той, що узяв був п'ять талантів, і приніс других п'ять талантів: Мій пане, – каже, – ти мені дав п'ять талантів, – ось я придбав других п'ять талантів. Сказав до нього його пан: Гаразд, слуго добрий і вірний. У малому ти був вірний, поставлю тебе над великим. Увійди в радість пана твого».

Мт. 25, 20-21

Основні тези:

- Бог обдарував нас різними талантами, але варто молитися про мудрість, щоб могли якнайкраще використати ці таланти на Його славу.
- Ми маємо *природні* таланти, інтелектуальні та фізичні, які можемо й повинні розвивати впродовж усього свого життя.
- Святий Дух наділяє нас *духовними* талантами. Вони дозволяють діяти, виходячи не з нашої, а з Божої волі, і спонукають служити ближньому Євангелія ради.

- Церква говорить про дари Святого Духа (Іс. 11, 1-3) та подає нам деякі вказівки, як розпізнати, коли Святий Дух приносить плід через нас та через інших (Гал. 5, 22-23).
- Християнська спільнота потребує духовних і природних дарів для сповнення свого посланництва.
- Нам треба жертвувати свої таланти для добра християнської спільноти. Жодне вміння чи спосібність не є занадто мізерними, щоб не можна було присвятити їх Богові.
- Хоч би що ми жертвували Богові, треба це робити з вдячністю, з відчуттям, що Він є джерелом всього доброго в нас.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Чи я свідомий своїх природних та духовних дарів?
2. Чи стараюся розвивати мої природні дари і таланти на добро спільноти, якій служу?
3. Чи я є провідником котрий заохочує, чи таким, який знеохочує інших ділитися своїми дарами-талантами? Як це виглядає на практиці?
4. Чи намагаюся розпізнати духовні дари членів моєї спільноти, особливо дар покликання до священничого і монашого стану?

Для мирян:

1. Які мої природні таланти і чи я ділюсь ними зі своєю парафіяльною спільнотою?
2. Чи молюся за те, щоб зростати в духовних дарах і бути готовим ділитися ними з іншими?

3. Чи здатний я розгледіти духовні дари свого пароха і співпарафіян? Які це дари? Як я виявляю мою вдячність за ці дари?

3. Управління «скарбами» (матеріальними надбаннями)

«Хто скупо сіє, скупо буде жати; хто ж щедро сіє, той щедро жатиме. Нехай дає кожний, як дозволяє серце, не з жалю чи примусу: Бог любить того, хто дає радо. А Бог спроможний обсіпати вас усякою благодаттю, щоб ви у всьому мали завжди те, що вам потрібне, та щоб вам ще й зосталось на всяке добре діло...»

2 Кор. 9, 6-8

Основні тези:

- Якщо час і таланти є даром, то слід сприймати матеріальну компенсацію, яку отримуємо реалізуючи їх, також як дар.
- Церква діє в матеріальному світі і не може сповнити свого посланництва без матеріальної бази.
- Християнська спільнота часом одержує матеріальні ресурси просто як подарунок. Вона також може щось створювати або надавати певні послуги, за які одержує компенсацію. Однак зазвичай Церква змушена просити пожертв.
- Не тільки парафія залежить від фінансової та матеріальної підтримки її членів, а й кожна єпархія і Церква загалом.
- Святий Павло заохочував перших християн до щедрості: «...Бог любить того, хто дає радо» (2 Кор. 9, 6-8).

- Християнська спільнота приймає кожний дар з вдячністю, ніколи не оцінюючи жертвовність за розміром пожертви.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Чи я практикую євангельське убожество, відповідно до мого духовного стану?
2. Чи управляю моїми особистими фінансами зі свідомістю, що це Божий дар?
3. Чи я відкритий щодо фінансів парафії, у якій служу, для того, щоб збудити у вірних мирян почуття відповідальності за її посланництво?
4. Чи заохочую моїх парафіян щедро жертвувати, на заклик мого єпископа чи Глави Церкви?
5. Чи виражаю вдячність за кожний дар, – великий чи малий, – даний парафіяльній спільноті чи мені особисто?

Для мирян:

1. Чи вважаю Божим даром також і те, що я набув чесною працею?
2. Чи маю відчуття відповідальності за свою парафію і чи вважаю своїм обов'язком допомагати у здійсненні її посланництва?
3. Яка моя відповідь на збірки ініційовані єпископом, Патріархом, чи Святішим Отцем?
4. Чи оцінюю інших на підставі того як багато чи мало вони жертвують?
5. Чи привчаю моїх дітей до щедрого жертвування і чи подаю їм добрий приклад у цьому?

III. КОНКРЕТНІ ПРИКЛАДИ УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ В ПАРАФІЇ

1. Десятина: чотири години на тиждень для розбудови Царства Божого

«Всяка десятина від землі, чи від засівів із поля, чи від плодів із дерева, буде Господеві, вона свята Господеві».

Лев. 27, 30

Основні тези:

- Біблійної практики десятини (віддавати одну десятю заробітку Господеві) дотримувалися християни древньої Русі-Україні, і до сьогодні ця практика функціонує в деяких християнських спільнотах. Можливо, варто повернутись до неї, переосмисливши в контексті ширшого розуміння управління дарами.
- Святий Павло заохочує до щедрості, як ми вже згадували, але він не визначає суми. Все таки, завважається, що рання Церква зберігала традицію Старого Завіту, згідно якої перша і найкраща частка здобутих благ належить Богові (пор. 1 Кор. 16, 1-2).
- Чи не можемо сьогодні зобов'язатися давати своєї рідну десятину? Наприклад, чотири години на тиждень присвятити Божим справам. Чого не можемо дати в грошовому еквіваленті – пожертвувати часом і талантами.

Питання для роздумів:

Для духовенства:

1. Чи підтримую діяльність своєї парафії з особистих фондів?

2. Чи біблійна практика десятини та приклад св. князя Володимира стосується мого життя (пор. Чис. 18, 24-26: «десятину від десятини»)?
3. Чи плекаю в собі та в своїх парафіян розуміння, що перше і найкраще належить Богові?
4. Чи можу собі уявити функціонування своєї десятини в моїй парафії? Яким чином можу заохотити парафіян до такого давання?

Для мирян:

1. Можливо, варто й мені наслідувати приклад св. князя Володимира, даючи десятину?
2. Якою може бути моя особиста відповідь на те, що «перше і найкраще належить Богові»?
3. Чи вважаю нормальним, що я мав би дарувати одну десятину мого часу, талантів і благ для розбудови Царства Божого?
4. Чи довіряю Богові, коли йдеться про моє фінансове забезпечення (Мт. 6, 34: «Шукайте перше Царство Боже, а все те вам докладеться»)?

2. Конкретні приклади управління дарами на основі складових «Живої парафії»

«Пом'яни, Господи, тих, що плоди приносять і добро творять у святих Твоїх Церквах і пам'ятають про вбогих; воздай їм твоїми багатими і небесними даруваннями; даруй, їм замість земного – небесне, замість дочасного – вічне, замість тлінного – нетлінне».

Божественна Літургія св. Василя Великого

Основні тези:

- Для того, щоб моя парафія стала «місцем зустрічі з живим Христом» я також маю зробити свій вклад. Усі ми можемо щось від себе дати – менше чи більше.
- Наше зобов'язання та нашу діяльність в парафіяльній спільноті найкраще осмислити згідно зі складовими «Живої парафії», а особливо з першими трьома.
- Парафія повинна зважити потреби і можливості для пасторальної діяльності, та заохотити кожного парафіянина подумати про особисте жертвування часу й талантів.

Практичні можливості жертвування часу і талантів:

Настав час зобов'язатись до чогось. Чи можу я взяти на себе якийсь обов'язок або долучитися до діяльності, запропонованої нижче?

УВАГА: Наведений нижче перелік є лише прикладом, тому парафіяльна спільнота може його використати, розширивши чи скоротивши, відповідно до конкретних потреб і можливостей для праці.

Боже слово і катехизація

- Катехит
- Помічник катехита
- Катехит для приготування батьків і хресних батьків до таїнства хрещення
- Помічник у проведенні передшлюбних наук
- Керівник Біблійного гуртка
- Провідник катехуменату

- Помічник у парафіяльній школі
- Лідер молодіжної спільноти
- Провідник студентської молоді
- Бібліотекар
- Відповідальний за медіа-ресурси
- Продавець у церковній книгарні/крамниці

Місійний дух

- Євангелізаційна група
- Спілкування з тими, які відійшли від Церкви
- Спілкування з новими членами парафії
- Спілкування з військовослужбовцями, моряками
- Свідчення віри перед нехристиянами
- Свідчення віри за посередництвом новітніх технологій
- Відповідальність за гостинне прийняття в парафії
- Поширення інформації про парафію назовні
- Участь у громадських заходах

Літургія і молитва

- Член вівтарної дружини
- Особа, яка допомагає у підготовці літургійних богослужінь
- Паламар
- Чтець
- Дяк
- Хорист
- Диригент хору
- Керівник молитовної групи
- Особа відповідальна за чистоту та ошатність храму (ризи, церковна утвар, прибирання)
- Просфорник
- Родини або групи, які моляться в особливих наміреннях
- Особа відповідальна за приготування літургійних текстів (для парафії)

Сопричастя/єдність

- Координатор-медіатор парафіяльних заходів
- Парафіяльний фотограф
- Член братства
- Член сестрицтва
- Волонтер, відповідальний за частування в парафії
- Допомога у праці з мігрантами
- Догляд за дітьми під час проведення парафіяльних заходів
- Допомога у добиранні старших та немічних осіб до храму
- Допомога в організації екуменічної діяльності парафії
- Допомога в організації парафіяльних заходів
- Допомога в парафіяльній кухні

Служіння ближньому (дияконія)

- Провідник людей похилого віку
- Провідник хворих
- Апостолят «За життя»
- Підтримка осіб, які пережили втрату близької людини
- Допомога бездомним та бідним
- Допомога сиротам, дітям в кризових ситуаціях
- Допомога людям з особливими потребами
- Провідник ув'язнених
- Пасторальна підтримка військових і постраждалих унаслідок воєнних дій
- Допомога молодим сім'ям

Провід/управління дарами

- Член пасторальної ради
- Член фінансової ради
- Відповідальний за управління дарами
- Книговод (що тут маєтсья на увазі?)
- Член ревізійної комісії

- Скарбник-бухгалтер
- Особа відповідальна за збір коштів
- Фахівці різних професій:
 - Лікар*
 - Сантехнік*
 - Столяр*
 - Електрик*
 - Спеціаліст з інформаційних технологій*
 - Особа відповідальна за прибирання*
 - Юрист*
 - Спеціаліст у питаннях нерухомості*
 - Механік*
 - Дизайнер*
- Особа відповідальна за випуск парафіяльної преси
- Секретар
- Парафіяльний архівіст
- Помічник парафіяльного офісу

3. Парафіяльні ради і пастирське планування

Основні тези:

- Дві парафіяльні структури покликані відіграти особливу роль в житті парафії:
 1. ПАСТОРАЛЬНА РАДА, яка допомагає парохів та підтримує його у плануванні та організації ширшої діяльності парафіяльної спільноти;
 2. ФІНАНСОВА РАДА дораджує та допомагає парохів, підтримує його у фінансових та адміністративних питаннях.
- *Посібник з пасторального планування* є цінним знаряддям, котре допомагає парафії встановити пріоритети у діяльності, яка впливає з її посланництва.

- Важливо, щоб парафіяни знали фінансовий стан своєї спільноти, бо завдяки цьому вони матимуть краще усвідомлення своєї відповідальності в матеріальних питаннях.

Замість питань для роздумів

Кожна парафія повинна розробити *річний* пасторальний план, залучивши до цього усіх парафіян, особливо на перші дві сесії: *Окреслення наявних у нас Божих дарів* (Що в нас вже є доброго?) та *Прагнення і сподівання* (Що ми б хотіли бачити?).

Також слід попросити парафіян подумати, над тим, хто у майбутньому мав би увійти до Пасторальної чи Фінансової ради.

Практична порада: Якщо велика парафія – варто подумати про створення **робочої групи чи команди управління дарами**, яка б діяла в рамках Пасторальної ради. Така група допомагала б парохіві приготувати списки занять в парафії, знаходила людей з особливими талантами, які могли б стати членами рад при парафії чи допомагали здійснити пасторальний план. Якщо це менша парафія, то варто принаймні зібрати малу **групу управління дарами** з уже вибраних членів Пасторальної ради. Вони також могли б допомогти у представленні цього Практичного радника та проведенні щорічного заклик до управління Божими дарами в парафіяльній спільноті.

IV. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – СПОСІБ ЖИТТЯ

«Будьте, отже, послідовниками Бога, як любі діти, і ходіть у любові, за прикладом Христа, що полюбив вас і видав себе за вас, як принос та жертву приємного Богові запаху».

Еф. 5, 1-2

Основні тези:

- Християнське управління дарами – це спосіб життя і постійний процес навернення, спрямований на те, щоб на перше місце в нашому житті ставити Бога.
- Християнське управління дарами передбачає духа жертовності і готовності ділитись своїм часом, талантами і благами.
- Не запропоновано тут нічого надто нового, бо Церква завжди управляла різними дарами, часом ефективно, а часом, на жаль, не дуже.
- Християнське управління дарами є Євангелієм в дії, здійснюваним конкретними людьми, в конкретному місці, в певному часі, з тими дарами-ресурсами, які Бог дає.
- Будьмо, отже, добрими управителями Божих дарів, та ділімося ними для розбудови Його Царства.

ЗМІСТ

<i>Передмова Глави і Отця УГКЦ</i>	3
Як користуватися інструкцією	5
Приклад Плакату.....	8
Молитва «ЖИВОЇ ПАРАФІЇ»	9

УПРАВЛІННЯ БОЖИМИ ДАРАМИ – ХРИСТИЯНСЬКИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Звернення робочої групи для впровадження Стратегії розвитку УГКЦ на період до 2020 року	10
--	----

ОСНОВНІ ТЕЗИ І ПИТАННЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ

I. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ	28
1. Кожний дар – від Бога.....	28
2. Посланництво Церкви	29
3. Управління Божими дарами укорінене в Святomu Письмі.....	31
4. Управління Божими дарами – наша спільна праця.....	33

II. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – ЧАСОМ, ТАЛАНТАМИ І «СКАРБАМИ»	34
1. Управління даром часу	34
2. Управління талантами	36
3. Управління «скарбами» (матеріальними надбаннями)	38

III. КОНКРЕТНІ ПРИКЛАДИ УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ В ПАРАФІЇ	40
1. Десятина: чотири години на тиждень для розбудови Царства Божого	40
2. Конкретні приклади управління дарами на основі складових «Живої парафії»	41
3. Парафіяльні ради і пастирське планування	45

IV. УПРАВЛІННЯ ДАРАМИ – СПОСІБ ЖИТТЯ	47
---	----